

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Anvisning för användningen av den etiska kanalen och principer för skydd av visselblåsare i Österbottens välfärdsområde

Godkänd.....

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte med handledningen.....	3
Tillämpning av handledningen	3
Vem kan rapportera via Ethics Reporting Channel?	4
Justitiekanslersämbetets centraliserade externa rapporteringskanal.....	4
Du ska inte rapportera via rapporteringskanalen.....	4
II.Allmänna villkor för skydd av lagöverträdare.....	4
Vilken typ av missbruk kan man rapportera?	5
Lagstadgade tillämpningsområden:.....	5
Bekämpning av korruption och bedrägerier	5
Hur gör jag en anmälan?.....	6
Meddelandehantering och hantering	7
1 Utnämning av bearbetningsteam och specialister.....	7
2. Mottagande av anmälan och bedömning av ändamålsenlighet	8
3 Förtydligande av anmälningar	8
4 Åtgärder och rapportering.....	9
5 Flödesschema	9

Bakgrund och syfte

I denna anvisning beskrivs hur den interna elektroniska rapporteringskanalen för rapportering av missbruk, den så kallade etiska kanalen, används i Österbottens välfärdsområdes organisation och hur inlämnade anmälningar hanteras. Rapporteringskanalen och processen för behandling av rapporteringen uppfyller kraven i direktivet om skydd för visselblåsare (EU) 2019/1937 och den nationella lagen om skydd för visselblåsare (1171/2022) som baserar sig på det.

Kanalens huvudsyfte är att bekämpa korruption, bedrägerier och oegentligheter. Syftet är att säkerställa att känsliga ärenden kan rapporteras på ett säkert sätt och att visselblåsare skyddas. Rapporter om falsk eller vilseledande information ska inte ge upphov till skydd. Visselblåsaren kan bli straffrättsligt ansvarig för att avsiktligt ha rapporterat falsk information.

Rapporteringskanalen gäller hela välfärdsområdet. Användningen av den etiska rapporteringskanalen är en del av den helhet för intern kontroll och riskhantering för vilken man redogör i välfärdsområdets bokslut.

Med hjälp av den etiska rapporteringskanalen kan välfärdsområdet identifiera problemområden och ingripa i dem samt utveckla och förbättra sin verksamhet.

Tillämpningsområde

EU:s visselblåsardirektiv 2019/1937 ålägger vissa arbetsgivare att inrätta en intern anonym visselblåsarkanal för att rapportera missförhållanden. Lagen om skydd för personer som rapporterar överträdelse av EU-lagstiftning och nationell rätt 1171/2022 är den nationella verkställighetslagen av det ifrågavarande direktivet. Målet är att säkerställa att verksamhet som strider mot det allmänna intresset och som upptäcks eller misstänks i arbetet kan anmälas på ett säkert sätt. Skyddet för visselblåsare förbjuder repressalier mot den visselblåsande. Arbetsgivaren kan till exempel inte försämra den rapporterandes anställningsvillkor, säga upp den rapporterandes anställningsförhållande eller permittera den rapporterande personen *på grund av anmälan*.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna se till att rättsliga enheter i den privata och den offentliga sektorn inrättar interna kanaler och förfaranden för intern rapportering och uppföljning av överträdelse.

I Österbottens välfärdsområde omfattar rapporteringskanalen också andra former av korruption än de lagstiftningsområden som omfattas av tillämpningsområdet. Detta innebär att det via den etiska rapporteringskanalen är möjligt att konfidentiellt rapportera misstankar om missbruk som gäller verksamheten i välfärdsområdet eller verksamhet som inte följer etiska principer eller strider mot lagen eller organisationens interna anvisningar. Exempel på detta är intressekonflikter, korruption, kränkningar av mänskliga rättigheter, brott mot konkurrenslagstiftningen, ekonomiskt missbruk, olika former av diskriminering eller trakasserier eller bedrägliga, olämpliga, oärliga, olagliga eller vårdslösa beteenden eller beteenden.

De internationella konventioner om förebyggande av korruption som Finland har ratificerat ålägger att skydda personer som anmäler korruption. Dessa riktlinjer tillämpas även på visselblåsare som rapporterar misstänkt korruption och bedrägeri.

Anmälningar som görs till anmälningskanalen ska gälla välfärdsområdets eller dess organisations uppgifter, verksamhet eller försummelser.

Alla misstankar om oegentligheter som görs i god tro kommer att tas på allvar. Det är förbjudet att medvetet skicka in falska rapporter till tjänsten och detta kan leda till rättsliga påföljder.

Anmälningstjänsten tillhandahålls av en extern part (Granite Oy) och plattformen är krypterad och lösenordskyddad.

Vem kan rapportera?

Anmälan kan göras av en **nuvarande eller tidigare anställd eller tjänsteman vid välfärdsområdet som** i sitt arbete observerar eller misstänker verksamhet som strider mot det allmänna intresset. Anmälan görs i eget namn. Misstankar behöver inte stödjas av omfattande bevisning, utan anmälningar ska göras i god tro och anmälan ska innehålla all information så exakt som möjligt för att ärendet ska kunna behandlas.

Justitiekanslersämbetets centraliserade externa rapporteringskanal

Andra välfärdsområden som i sitt arbete eller i samband med sitt arbete har upptäckt misstankar om missbruk i enlighet med EU-direktivet kan göra en anmälan via justitiekanslersämbetets externa rapporteringskanal. Denna behörighetskanal upprätthålls av justitiekanslersämbetet och kan användas av:

- Tidigare anställda, praktikanter, personer som sökt arbete
- Volontärer, assistenter och tredje parter
- Egenföretagare
- Personer som är anställda av entreprenörer, underentreprenörer och leverantörer, inklusive arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag
- Anmälaren kan vara en juridisk eller fysisk person

Justitiekanslersämbetet förmedlar anmälningarna till behöriga myndigheter via krypterad e-post.

Vad ska inte rapporteras via rapporteringskanalen

Vanlig kundrespons, störningsanmälningar och reklamationer ska inte anmälas via rapporteringskanalen, utan dessa begärs via andra kanaler.

Normal kundfeedback ges via [Roidu-systemet](#). Det skydd för visselblåsare som rapporteringskanalen erbjuder är inte tillgängligt för till exempel patienter eller kunder.

Observera också att [HaiPro-systemet](#) används för anmälningar om äventyrande av patientsäkerhet, anmälningar om olycksfall i arbetet och anmälningar som gäller dataskydd.

Allmänna förutsättningar för skydd för rapporterande personer

1. Den rapporterande personen har vid tidpunkten för anmälan rimliga skäl att anta att informationen om en överträdelse är korrekt.
2. Uppgifter om överträdelser omfattas av lagen om skydd för visselblåsare eller tillämpningsområdet för denna anvisning.
3. Den rapporterande personen rapporterar missförhållanden som hen upptäckt i sitt arbete.

Dessutom ges skydd till en person som bistår visselblåsaren i rapporteringsförfarandet eller är i kontakt med visselblåsaren och som också riskerar repressalier på grund av sitt arbete eller sin ställning till följd av rapporten. En sådan person kan till exempel vara en

förtroendeperson på arbetsplatsen, ett förtroendeombud, en arbetarskyddsfullmäktig, en annan personalrepresentant eller en avtalspart, kollega eller anhörig till den rapporterande personen.

Vilken typ av missbruk kan man rapportera?

Enligt EU-direktivet kan anmälningar göras om överträdelser av EU-lagstiftning eller nationell lagstiftning som:

- är straffbara
- kan leda till vite, eller
- allvarligt kan äventyra allmänintresset.

Lagstadgade tillämpningsområden:

- Offentlig upphandling, utom försvars- och säkerhetsupphandling.
- Finansiella tjänster, produkter och marknader
- Förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism
- Produktsäkerhet och överensstämmelse
- Trafiksäkerhet
- Miljöskydd
- Strål- och kärnsäkerhet
- Livsmedels- och fodersäkerhet, djurhälsa och djurskydd
- Folkhälsa i den mening som avses i artikel 168 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
- Konsumentskydd
- Skydd av privatlivet och personuppgifter
- Säkerhet i nätverks- och informationssystem.

Dessutom kan anmälningar göras enligt lagen

- om överträdelser av bestämmelserna om den ekonomiska förvaltningen av Europeiska unionen eller verkställigheten av utgifter eller uppbörden av unionens inkomster eller fonder
- om överträdelser av reglerna för beviljande, användning eller återkrav av bidrag eller statligt stöd
- om överträdelse av konkurrensreglerna
- om överträdelser av skatteregler som begås av företag och enheter eller arrangemang för att erhålla skattefördelar
- om brott mot lagstiftning som syftar till att skydda konsumenterna.

Lagen om skydd för visselblåsare tillämpas inte på brott mot läkemedelslagens bestämmelser om införsel av personliga läkemedel av privatpersoner eller om serviceboenden och serviceboenden med heldygnsomsorg, vissa bestämmelser i lagen om medicinsk användning av mänskliga organ, vävnader och celler eller vissa bestämmelser i lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

Bekämpning av korruption och bedrägerier

Österbottens välfärdsområde har också förbundit sig att skydda andra anmälningar om korruption och bedrägeri som personalen gör via den etiska rapporteringskanalen. Utredningen av reklam som lämnats in till kanalen är ett förberedande arbete, vilket innebär att den inte omfattas av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Eventuella beslut och uppföljningsåtgärder överförs för behandling till den operativa ledningen för det ifrågakvarande verksamhetsområdet som anmälan berör. Visselblåsarens identitet blottas inte för den operativa ledningen.

Skydd för personer som anmäler korruption förutsätts i de internationella konventioner om förebyggande av korruption som Finland har ratificerat, dvs. - Europarådets civilrättsliga konvention om bestickning⁵ (artikel 9, fördrS 65/2004), - FN:s konvention mot korruption⁶ (artikel 33, fördrS 58/2006) och - OECD:s konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser (FördrS 14/1999).

Dessa internationella avtal understryker vikten av skydd för visseblåsare.

Med korruption avses missbruk av makt och inflytande. Enligt en bred definition kan korruption vara olaglig, förkastlig och oetisk.

I Finland är korruption vanligast inom politik, ekonomi och offentlig förvaltning. De vanligaste formerna av korruption är favorisering, bäste broder-nätverk, missbruk av förtroendeställning och försummelse av tjänsteplikt.

Med korruption avses missbruk av makt och inflytande. Enligt en bred definition kan korruption vara olaglig, förkastlig och oetisk. De vanligaste formerna av korruption är:

- favorisering
- bäste broder-nätverk
- missbruk av förtroende
- brott mot tjänsteplikt

Olika former av korruption kan vara till exempel:

- Missbruk av tjänsteställning.
- Bestickning och löften, värvning och tagande av mutor.
- Bedrägeri, förskingring, stöld och förskingring av gemensamma medel.
- Hot och tvång med våld.
- Missbruk av konfidentiell information
- Spridning av falsk information.
- Favorisering och favorisering
- Kringgående av lagar och förordningar.
- Förvanskning av fakta.
- Olaglig övervakning och övervakning.
- Underlåtenhet att fullgöra skyldigheter och förseningar.
- Skydd mot bristfällig förvaltning
- Försumligt ledningsarbete
- Användning av orättvisa och olämpliga medel mot underordnade.

Hur görs en anmälan?

Anmälningar som görs till den etiska rapporteringskanalen ska gälla Österbottens välfärdsområdes uppgifter, handlingar eller försummelser. Handlingar, åtgärder eller försummelser som strider mot lagen av någon annan än välfärdsområdet kan anmälas till kanalen, om den rapporterade personen misstänker att välfärdsområdet är inblandat i sådan verksamhet.

Anmälan görs i en extern tjänsteleverantörs (Granite Oy) system. Du kan också bifoga bilagor till anmälan. Tillåtna filformat är de vanligaste bildfilerna och pdf. Systemet avlägsnar autentiseringsuppgifter från de bifogade filerna.

Anvisningar för hur anmälan ska göras

- Fyll i anmälningsblanketten på intranätet (Framsida -> Mitt välfärdsområde -> Förvaltning -> Etisk rapporteringskanal)
Anmälan görs genom att fylla i en så detaljerad beskrivning av misstanken som möjligt. Det åligger anmälaren att tillhandahålla de uppgifter som behövs för att driva ärendet vidare.
Ofullständiga anmälningar kan inte behandlas.
- Var så tydlig och korrekt som möjligt om det misstänkta missbruket. När hände det? Rapportera tid och om aktiviteten varit en engångsförekomst eller fortlöpande. Var finns misstanken om oredlighet? Organisatorisk enhet och/eller fysisk plats. Vilka är inblandade i den misstänkta oredligheten? Rapportera uppgifterna om eventuella misstänkta, måltavlor och vittnen i samband med oegentligheterna så noggrant som möjligt. Det är också möjligt att bifoga bilagor till anmälan. (Programmet anonymiserar bilagor)
- Anmälan kan endast göras med ditt eget namn och kontaktuppgifter (e-postadress och telefonnummer).
- **Efter anmälan ska du spara pinkoden och länken.** Det är det enda sättet för dig att få svar på din anmälan senare. **Följ länken** du får för att aktivt **skicka in din rapport**, eftersom **vi kan behöva ytterligare information av dig för att lösa problemet: vi kommer att begära det via appen.**
- Vi tar endast emot anmälningar via systemet!

Meddelandehanterare och hantering

Kanalen för etisk rapportering är mycket säker och endast medlemmar i det utsedda behandlingsteamet kan se anmälningarna. Anmälan tas emot av en grupp på tre tjänstemän, som konfidentiellt anlitar de experter som behövs för behandlingen. Dessa personer utses separat genom beslut av förvaltningsdirektören.

1 Utnämning av bearbetningsteam och specialister

Rapporteringskanalens processägare är en internrevisor som har till uppgift att se till att processen fungerar och att anmälningarna behandlas i enlighet med dessa anvisningar.

Utöver internrevisorn utser förvaltningsdirektören två befattningshavare till handläggningsteamet och tre permanenta experter. Dessa personer ska kunna behandla ärenden som kommit in via den etiska rapporteringskanalen opartiskt och oberoende. Vid behov kan ytterligare sakkunniga förordnas.

Under handläggningen av anmälan kan medlemmarna i behandlingsgruppen vid behov kalla in sakkunniga för enskilda fall som har till uppgift att bistå vid utredningen av ärendet. Utnämningen görs skriftligt och sparas i applikationen för anmälningskanalen i anslutning till materialet i ärendet.

Behandlingsteamet och experterna ska iaktta tystnadsplikt i sitt arbete.

Om rapporten gäller en teammedlem eller expert kommer de att nekas tillgång till informationen i rapporten. En fråga som gäller en själv får inte diskuteras.

2. Mottagande av anmälan och bedömning av ändamålsenlighet

Alla anmälningar tas på allvar och behandlas och utreds konfidentiellt. Anmälningar behandlas endast av personuppgiftsbiträden som utsetts i enlighet med dessa anvisningar. Utöver handläggarna har de utsedda experterna tillgång till kanalen så att de kan förvara handlingar och annan dokumentation för handläggningen av ärendet. Personuppgiftsbiträdena och experterna har tystnadsplikt i fråga om personuppgifterna.

Endast anmälningar som lämnats in i den etiska rapporteringskanalen i eget namn godkänns för behandling. Rapporteringskanalen skyddar den rapporterande personen så att arbetsgivaren inte kan vidta repressalier mot den rapporterande personen på grund av rapporten.

Ett bekräftelsemeddelande skickas till anmälaren från systemet efter att behandlingsgruppen har beslutat om den inlämnade anmälan är berättigad eller obefogad. Anmälningar kommer att behandlas inom 7 dagar efter att de skickats in och kommer att lösas inom högst tre månader. Om anmälan anses vara ogrundad, får anmälaren också en motivering för beslutet. Om anmälan är motiverad överförs den till den inledande kartläggningen.

3 Förtydligande av anmälningar

Anmälningarna behandlas av ett ovan nämnt separat team på tre personer, som konfidentiellt anlitar de experter som behövs för handläggningen. Anmälningar som skickas till rapporteringskanalen kan endast läsas av vissa personer, det vill säga medlemmarna i behandlingsteamet. Alla rapporter behandlas konfidentiellt.

Handläggarna bekantar sig med de anmälningar som lämnats in via anmälningskanalen och begär vid behov tilläggsuppgifter eller utredningar av anmälaren.

3.1 Initial kartläggning

I samband med den initiala kartläggningen går man mer i detalj igenom vad det anmälda ärendet gäller, vem eller vilka som berörs och vilka åtgärder och dokumentation som behövs för att utreda ärendet. Nyckeln är att identifiera de lagar, regler och interna riktlinjer som det rapporterade ärendet ska utredas gentemot. I det här skedet beslutar man också mer i detalj hur ärendet ska utredas och hur arbets- och ansvarsfördelningen ska se ut. Eventuella omedelbara åtgärder kommer också att beslutas. En utredningsplan införs också i programmet.

3.2 Utredning

Under utredningen samlas nödvändig dokumentation in, och efter att nödvändig dokumentation har samlats in (dokument, annat eventuellt material, intervjuer) utförs ett mera detaljerat utredningsarbete. I detta fall granskas och analyseras den mottagna dokumentationen och vid behov utreds ärendet närmare till exempel genom djupintervjuer. Utredningsarbetet dokumenteras genom att spara det med hjälp av de inbyggda funktionerna i systemet i anslutning till ärendematerialet.

Det är upp till handläggarna att avgöra om de ska gå vidare i eller förkasta ärendet. Ett personuppgiftsbiträde kan förkasta en anmälan om det är uppenbart att:

- det inte finns tillräckligt med information för vidareutredning.
- rapporten inte gjorts i god tro eller med avsikt att orsaka skada,
- överträdelsen uppenbart skulle vara ringa
- ärendet redan har lösts,
- ärendet inte faller inom ramen för de ärenden som behandlas i kanalen, och då styrs det vid behov till rätt ställe.
-

4 Åtgärder och rapportering

Om det beslutas att man ska gå vidare i ärendet ska beredningsgruppen sträva efter att ge ett förslag till en lösning i ärendet, vid behov även ett förslag till korrigerande åtgärder. Korrigerande åtgärder ska dock beslutas av organisationens verkställande ledning i enlighet med dess kompetens. Om det finns skäl att göra en brottsanmälan i ärendet, ansvarar, från fall till fall, den tjänsteinnehavare som enligt förvaltningsstadgan är behörig.

Beredningen av beslutet görs alltid av minst två handläggare som inte är jäviga att behandla ärendet.

Efter utredningen och bedömningen överför handläggarna vid behov anmälan till en lämplig nivå i välfärdsområdet för fortsatt åtgärd. Åtgärderna kan till exempel vara olika arbetsrättsliga sanktioner, uppsägning av ett avtal eller andra vägledande åtgärder som rör en partner, skadeståndskrav, en anmälan om en överträdelse eller en intern utvecklingsåtgärd inom organisationen, till exempel utbildning av personal eller utveckling av kontrollmiljö.

Visselblåsaren ges feedback 3 månader. Feedbacken bör innehålla ett svar på vilka åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas och varför just dessa åtgärder har vidtagits.

Kommunikationen inom organisationen är viktig för att utveckla verksamheten och förebygga liknande händelser i framtiden.

Notiser arkiveras i Granites system under den tid som anges i informationshanteringsmodellen.

5 Processbeskrivning

